

УДК 808.5:26-442.45(=811.111)
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2019-2-10>

СПЕЦИФІКА РЕАЛІЗАЦІЇ БАЗОВОГО КОНЦЕПТУ ЄВРЕЙСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ КАШРУТ В АНГЛОМОВНОМУ ПРОСТОРИ КРІЗЬ ПРИЗМУ КУЛЬТУРНОГО КОДУ

Нідзельська Юлія Михайлівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології та перекладу
Житомирський державний університет імені Івана Франка
nidzelskaya.julive@ukr.net
orcid.org/0000000339464788

У представленій статті розглянуто вербалізацію концепту єврейської культури КАШРУТ в англійській мові. Актуальність цієї статті зумовлена взаємодією мовних та концептуальних картин світу в складних умовах глобалізаційних процесів, важливістю подальшого вивчення мисленнєво-мовного утворення концепту, культурного коду як матеріально-духовного утворення, яке містить важливу інформацію про певну лінгвокультуру. У роботі підкреслено важливість антропологічної лінгвістики, лінгвоконцептології, яку вважають продовженням класичної структурної та функціональної семантики, яка збагачена даними суміжних дисциплін: культурології, когнітології, соціології. Концепт пояснено через дослідження трьох шарів: понятійного, образного, ціннісного. Метафори є важливими для реконструкції етнічних менталітетів. Було розглянуто такі сутності: лінгвоконцепт, гастрономічна картина світу, культурний код; запропоновано сучасну класифікацію кодів: соматичний, просторовий, часовий, предметний, біоморфний та духовний коди. Зазначено, що гастрономічний культурний код є кумуляцією матеріального досвіду, набутого окремою нацією в процесі її історичного формування, основу якого становить комплекс реалій, пов'язаних із продуктами харчування, процесом приготування їжі. Також було досліджено етимологічну основу концепту, його образне наповнення, зокрема через вживання епітетів та номінації kosher в атрибутивній функції, пояснення в англійських словниках, що є реалізацією поняттєвого компонента концепту. У статті проаналізовано семантичні, лінгвокогнітивні та лінгвокультурологічні властивості цього концепту. Пильну увагу приділено функціонуванню концепту в англійських анекдотах, а також представлено певні модифікації його первинного значення, поєднання єврейського та китайського складників у певних назвах. У роботі представлено розуміння менталітету як ширшого поняття порівняно з національним характером, підкреслено, що у різних культурах є системи табу. Єврейський гумор є особливим, гострим та іронічним. У єврейських анекдотах спостерігаємо не тільки несподіваний фінал, що є загальною особливістю жартів, але й те, що об'єктами перебільшення чи применшення стають етноспецифічні особливості.

Ключові слова: лінгвоконцепт, культурний код, лінгвоконцептологія, гастрономічна картина світу, менталітет.

THE SPECIFICITY OF THE IMPLEMENTATION OF THE BASIC CONCEPT OF JEWISH LINGUOCULTURE KASHRUT IN ENGLISH SPEAKING THROUGH THE PRISM OF CULTURAL CODE

Nidzelska Yuliya Mykhailivna,
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of English Philology and Translation Department
Ivan Franko Zhytomyr State University
nidzelskaya.julive@ukr.net
orcid.org/0000000339464788

The article analyzes the verbalization of the concept of Jewish culture KASHRUTH in the English language. Topicality of this article is determined by correlation of linguistic and conceptual worldviews under the conditions of the globalizing processes, importance of further studying mental linguistic formation – concept, cultural code as material and spiritual formation which contains significant information about the certain linguoculture. In the article the importance of anthropological linguistics is underlined. Linguistic conceptology is understood as the continuation of classic structural and functional semantics, which is enriched by the data of the neighboring disciplines: culturology, cognitology, sociology. The concept is explained through the analysis of three layers: notional, imaginative, evaluative. The metaphors are decisive for the understanding of ethnic mentality. The following items have been revealed: linguoconcept, gastronomic worldview, cultural code. The classification of codes is given, somatic, space, temporal, objective, biomorphic and spiritual ones. It is highlighted that gastronomic cultural code is the accumulation of material experience, which is acquired by the nation in the process of its historic formation, the basics of it are the realities connected with the food products, the process of cooking. Thorough attention is given to etymological basis of the concept, its imaginative scope, in particular through use of epithets and naming unit kosher in attributive function, explanation in the English-speaking dictionaries, that is the realization of

notional component of the concept. In this research semantic, linguocognitive, linguocultural feature of the concept have been analyzed. The attention is paid to the functioning of the concept in the jokes in English, to the certain modifications of its primary meaning, combining Jewish and Chinese components in the naming units. The mentality has been viewed as broader notion than national character. It is underlined that there exist taboos in different cultures. Jewish humor is special and full of irony. In the Jewish jokes there is not only the unexpected ending, which is the typical of jokes in general, but also the targets of laughter, exaggerating are the ethno specific peculiarities.

Key words: linguoconcept, cultural code, linguistic conceptology, gastronomic worldview, mentality.

1. Вступ

Насамперед варто зазначити, що нині, в умовах глобалізації, все більше лінгвокультур взаємодіють одна з одною, що призводить до представлення сутностей, які є типовими для однієї культури в межах мовного матеріалу інших культур. На нашу думку, представлення єврейських основних концептів є дуже важливим не тільки більшою мірою в івриті та меншою мірою у мові ідиш, а саме в англійській мові. Адже в англійських країнах проживає значна кількість людей, які зберігають єврейські традиції, навіть зважаючи на асимілятивні процеси. **Актуальність** роботи зумовлюється тісною взаємодією мовних та концептуальних картин світу в складних умовах сучасних глобалізаційних процесів, важливістю подальшого вивчення мисленнєво-мовного утворення концепту, культурного коду як матеріально-духовного утворення, яке містить важливу інформацію про певну лінгвокультуру. **Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Як це підкреслює І. Голумбовська, *системоцентрична лінгвістика* поступилася місцем лінгвістиці *антропоцентричній*, коли «людина з її Свідомістю, Мисленням, Знанням...» потрапила у фокус сучасних пошуків (Голумбовська, 2016: 152). Як підкреслюють у лінгвістиці, варто брати до уваги існування трьох парадигм в історії мовознавства: *порівняльно-історичної; системно-структурної; антропологічної*. Більше того, постулатом сучасної антропологічної лінгвістики є «субстанційно-ідеальний мовний континуум, який моделює специфічні риси національної ментальності фактично на всіх ярусах мовної системи...» (Голумбовська 2016: 154). Нині, як зазначено вище, спостерігаємо зацікавленість *антропологічною* лінгвістикою і це, як підкреслено С. Воркачевим, є відповіддю на експансію політико-економічної глобалізації в галузь культурномовних відносин. Цей напрям, на думку вченого, виконує функції інструменту лінгвокультурної екології, в завдання якої входить збереження своєрідності національно-етнічних культур (Воркачев, 2016: 18). Нині лінгвоконцептологія досягла точки апогею (Воркачев, 2016: 20).

Мета – дослідити лінгвістичну реалізацію концепту КАШРУТ в англійськомовному просторі. **Завдання** – розглянути сутності лінгвоконцепту та культурний код, різновиди кодів; дослідити етимологічні, семантичні, лінгвокогнітивні та лінгвокультурологічні властивості досліджуваного концепту; висвітлити реалізацію цього концепту в англійськомовних анекдотах.

2. Лінгвоконцепт та культурний код

Єврейська кухня характеризується своїми смачними стравами, є поширеною у багатьох країнах. Водночас зацікавленість викликають не тільки певні гастрономічні уподобання, а також та важлива культурологічна основа, яка їх формує для представників єврейського етносу, яка знаходить свою актуалізацію в мовленнєвому середовищі, у випадку нашого дослідження – англійському. Крім цього, продукти харчування входять до базових потреб етносів, особливо виразно втілюють етноспецифіку.

На нашу думку, доцільно розглянути такий базовий термін, як *культурний код*. Таким чином, як зазначає В. Красних, *культурний код* варто розуміти як передачу матеріального та духовного досвіду, набутого в період реальної історії, тобто саме тієї історії, яка є підтвердженою так званими матеріальними свідченнями. Отже, *основа культурного коду* може бути будь-який комплекс реалій дійсності: флора, фауна, природні явища, одяг, продукти харчування (Красних, 2003: 298). Ми погоджуємося із запропонованою точкою зору. У контексті цього дослідження варто згадати про відому класифікацію кодів, яку запропонувала ця вчена, яка висвітлює *соматичний, просторовий, часовий, предметний, біоморфний та духовний коди* (Красних, 2003: 298).

Д. Гудков, своєю чергою, наголошує на необхідності розглядати *вербальний, акціоанальний та реальний коди* культури. Як це підкреслено у роботі О. Телкової та Д. Большакова, пріоритетним для цього вченого є *вербальний код*, однак посилену увагу він приділяє також *реальному кодові*, який здатен включати в себе *природно-ландшафтний, архітектурний, речовий, зооморфний, соматичний та ін.* (Гудков, 2007: 28; Телкова,

Большаков 2016). Також науковці виділяють *антропний, космологічний, релігійний, сенсорний, аксіологічний* коди культури, але представити завершений перелік культурних кодів нині для мовознавців є дуже нелегким завданням. Ми можемо погодитися з точкою зору щодо того, що *гастрономічний код* можна розмістити на межі між *предметним і біоморфним*. Якщо *гастрономічний код* сприймати як усе, що стосується продуктів харчування, різних страв, у такому разі продукти, як об'єкти рослинного або тваринного походження, варто включити в біоморфний код. Різноманітний посуд, устаткування, які створені людиною, є неживими, їх можна включити до *предметного коду* культури (Телкова, Большаков 2016; Красних, 2003). А. Олянич у тому разі, коли надає характеристику лінгвокультурним (етнокультурним) особливостям номінацій, які певним чином стосуються саме приготування їжі, репрезентує термін «*глутоністичний*». У роботі О. Телкової та Д. Большакова зазначено, що, на думку цього вченого, вказаний термін співвідноситься з поняттям гастрономії, більше того, він корелює із когнітивною системою глутонії будь-якої етнокультури (Цит. за Телкова, Большаков, 2016: 420). Поряд із МКС та ККС є також *гастрономічна*. Науковець Л. Єрмакова вважає за необхідне досліджувати це поняття, пояснюючи його як концептуальну модель гастрономічних уподобань і певних глутоністичних пріоритетів, які відображені в особливих рисах національної номінації продуктів харчування (Єрмакова). Ми є прихильниками такої думки: специфіка глутоністичної номінації формує характерний для нації арсенал мовних засобів, в якому відображується дух народу (Єрмакова). Спираючись на визначення культурного коду, яке дає В. Красних, учені О. Телкова та Д. Большаков пропонують визначати *гастрономічний культурний код* як кумуляцію матеріального досвіду, набутого окремою нацією в процесі її історичного формування, основу якого становить комплекс реалій, пов'язаних із продуктами харчування та процесом приготування їжі. Поняття «*кулінарна картина світу*» досить змістовне, включає у себе все, що пов'язане з гастрономією, принципи глутоністичної номінації, етимологію номінацій, функціонування їх у мовній системі (Телкова, Большаков, 2016). *Лінгвоконцептологію*, як це підкреслено В. Карасиком, вважають продовженням класичної структурної та функціональної семантики (Цит. за Воркачев,

2016: 19), яка збагачена даними суміжних дисциплін: культурології, когнітології, соціології та ін. Міждисциплінарний характер цього підрозділу антропологічної лінгвістики, який об'єднав предметні сфери декількох наукових напрямів, спонукав потребу у новому понятті та терміні, отже, виник *лінгвокультурний концепт* (Воркачев 2016: 20).

Поняття дискурсу як тексту в єдності з екстралінгвістичними умовами його реалізації включено в терміносистему лінгвоконцептології через її базовий термін, лінгвокультурний концепт (Воркачев 2016: 23). Концепт як ідеальний квант знання має культурно детермінований характер, він може емоційно переживатися людьми (Див. Ю. Степанов, І. Голумбовська) (Голумбовська 2016: 154). *Лінгвокультурний концепт* відображає лінгвоменталітет певного етносу (Полюжин, 2015: 217). Коли у лінгвістичних розвідках використовують термін «*мовний менталітет*», тоді розуміють сукупність специфічно національних світоглядних, психологічних, поведінкових установок мовної особистості як усередненого представника багатьох носіїв мови, представлену в семантичній системі останнього. До того ж національний менталітет, національна ментальність і національний характер часто перетинаються в лінгвокультурологічних дослідженнях (Воркачев, 2016: 23). *Менталітет* є категорією, яка здатна відображати внутрішню організацію та диференціацію ментальності, складу розуму та душі народу. Складність аналізу менталітету народу полягає в тому, що «його важко виокремити...». Але, з іншого боку, «цю складну категорію можна простежити тоді, коли вона матеріалізується у особливостях способу життя, і, відповідно, у мові» (Пасечник 2006: 52). До того ж лінгвоконцептологія має своєрідну «надзадачу», а саме встановлення структури етнічного менталітету носіїв певної лінгвокультури та його концептуального наповнення (Воркачев, 2016: 20). Варто зазначити, що А. Хроленко, своєю чергою, представляє *три різновиди менталітету*: *західний, дедуктивно-пізнавальний менталітет*, тобто такий, який спрямований відобразити навколишню дійсність у формі понять і суджень, котрий володіє практичною спрямованістю; *східний менталітет*, який сконцентрований на інтуїтивному мисленні, до того ж більше спрямований на духовне самовдосконалення, у його межах переважно використовуються смислові образи, міфи; *менталітет традиційного суспільства*, який

зосереджений на предметному вирішенні життєвих ситуацій етнокультурної спільноти (Цит. за Пасечник 2006: 52). Зі свого боку ми можемо припустити, що єврейський менталітет має свої особливості, він був сформований за довгої відсутності власної території, тривалих гонінь, експульсії, але водночас спостерігалася відданість своїм етноспецифічним законам, традиціям, що вважають важливою умовою збереження цього народу.

Як це часто зазначають, нині у мовознавстві ментальне розуміють як важливий *мовний код етносу*. Ми погоджуємося з точкою зору С. Пасечник, що *менталітет* не варто ототожнювати з *національним характером* (Пасечник 2006: 52), адже перший охоплює самоідентифікацію, уявлення про минуле й майбутнє того суспільного середовища, у якому живе особа, соціально ціннісні традиції, тобто варто вважати ширшим поняттям.

3. Функціонування концепту КАШРУТ у сучасній англійській мові

Головними вербалізаторами аналізованого концепту є *kosher* (כשר) та *kashrut* (*kashruth*, *kashrus* (כשרות)); *kashrut* – має значення “fit” або “proper”. Вказаний термін використовується для позначення їжі, яка дозволена єврейським законом (Nulman, 1997: 295). В англійській мові вживається дієслово *to kosher*, *to kosherize*, дієприкметники *kosherizing*, *kosherized*. До того ж *to make kosher* означає *kosherize*, ця номінація з типовим суфіксом для дієслів (yourdictionary.com). У Торі перераховуються тварини, птахи, які є кошерними. Щоб вважати тварину кошерною, щоб вона була придатною для харчування євреїв, вона мусить мати три ознаки: *it must have a divided hoof; it must be wholly cloven-footed; it must chew the cud. (Lev. 11: 3-4)* (Nulman, 1997: 42). Крім того, їх убивають згідно з єврейським законом. Який називається *shechitah*, у кашруті вбивство тварин для їжі відіграє важливу роль. У прикладі *the laws regarding kosher slaughter are very complicated* (Telushkin, 2002: 163) експліковано інформацію про складність законів кошерного забиття тварин.

Метафори, як це визнано в лінгвістиці, є важливими для реконструкції етнічних менталітетів, вони є полісемантичними, містять у згорнутому вигляді важливу інформацію. У нашому дослідженні важливою є метафорична структура, яка міститься у Торі: **“not to boil a kid in its mother’s milk”** *Ex. (23:19), Ex. (34:26), Deut. (14:21)*. Таким чином, у цьому вислові відбувається переосмислення ситуації, результатом цього стає синтез інфор-

мації про заборону вживати разом м’ясні та молочні страви, що стало визначальним для всієї системи кашруту. У цій метафорі представлено імператив, відповідну заборону. Можна додати, що йдеться не тільки про споживання цих категорій їжі, а також зберігання поряд. Якщо розглянути вислів **“Ye shalt not eat flesh and milk”** (*Ex. 23: 19*), то помітимо, що це заборона, яка відрізняє євреїв від інших народів, вона повторюється тричі (*Ex 23: 19; Ex34: 26; Deut. 14:21*) (Nulman, 1997: 32). Як добре відомо у лінгвокультурології, компонентами культури стають явища дійсності, які є важливими для конкретної лінгвокультури, саме вони у концентрованому вигляді містять відповідні культурологічні відомості.

Необхідно зазначити, що у словнику ідіом зафіксовано таке використання: *kosher*; тобто *acceptable; to make something acceptable*. У мові це продемонстровано так: *Do you want me to kosher it with the boss for you?* В іншому разі йдеться про нерозбавлений алкогольний напій: *I’ll take mine kosher with a little ice* (The free dictionary...). З іншого боку, використовують *keep kosher* зі значенням *to observe Jewish dietary laws*. У цьому словнику міститься сталий вислів *It’s not cricket. And it’s not kosher*, який пояснюють таким чином: *It’s not done; It’s not acceptable*. У такий спосіб використовують *You can’t do that! It’s not cricket!* із позначкою неформального вживання у британському варіанті англійської мови (*застапіле*, нечесно та несправедливо). Тому *kosher* та *cricket* вживають у подібному значенні (The free dictionary...). Варто розглянути колокації із *kosher* в англійській мові, тому *kosher salt – A refined, coarse-grained salt with no additives*. Тобто очищена, без різних додатків, тобто сіль гарної якості; *kosher pickle – A pickled cucumber flavored with garlic*. Варто зазначити, що походження цього словосполучення від використання в *kosher delicatessens*. Крім того, у такому разі відбулося розширення значення, тобто мариновані огірки не обов’язково є кошерними, в їх приготуванні використано багато часнику. З іншого боку, *kosher style – designating of food prepared according to traditional Jewish recipes but not strictly according to kashrut; serving such food: a kosher style deli*. Такий контекст потребує нашого пояснення, адже що-небудь у кошерному стилі може означати не тільки суворо пов’язане з кашрутом (Your dictionary ...).

Kosher, як згадано вище, має значення *acceptable; appropriate*, іще *legitimate, genuine*,

наприклад: *Although she liked him, the girl was not convinced it was kosher to date her sister's ex beau*. Тобто дівчина не була переконана в тому, чи прийнятним було зустрічатися із колишнім хлопцем сестри; *Serving a kosher meal that met dietary requirements was of utmost importance*, тобто саме кошерна їжа, яка відповідає певним дієтичним вимогам; *It's not kosher to brag about how much money you make per year. According to the handbook, it isn't kosher for the boss to fraternize with the employees*, це вважається непристойним, некоректним, тим, що не відповідає нормам; *Her attire was kosher...*, тобто одяг був пристойним, скромним (Words in a sentence...).

Номінація *кошерний* стосується значно ширших понять, того, що підходить, гарного, наприклад: *a kosher etrog, a kosher sukkah, or even a righteous Jew* (Nulman, 1997: 295). У прикладі *to maintain a kosher home* (Telushkin, 2002: 166) відбувається розширення атрибутивного значення, тобто значення не тільки дотримання законів кашруту, а виконання традиційних іудейських законів. Мовознавці погоджуються з тим, що зв'язок культурно маркованих операційних одиниць думки із засобами їх вербалізації вивчається в єдності виокремлюваних різноякісних складових частин: *понятійної, образної та оцінної* (Воркачев, 2016: 19). *Образний компонент* концепту міститься в словах, які вжиті в переносному значенні, вирізняються своєю яскравістю. До них належать метафори, метонімії, епітети (Полюжин, 2015: 218). Окрім *ціннісного складника*, як уже зазначено, до структури концепту входять *понятійний та образний елементи*. Важливо, що *понятійний елемент* формується наявною інформацією про реальний або уявлюваний об'єкт, що слугує основою для створення концепту (Полюжин, 2015: 217).

Варто підкреслити, що *keep kosher* є сталим виразом, тобто дотримуватися кашруту, *keep kosher (to obey Jewish laws about eating and drinking)*. Нерідко використовують прикметник *kosher* 1 a: *sanctioned by Jewish law especially : ritually fit for use kosher meat*; b: *selling or serving food ritually fit according to Jewish law a kosher restaurant*; 2: *being proper, acceptable, satisfactory is the deal kosher?* (Merriam-Webster's ...). Також для тлумачення цього вербалізатора концепту було зафіксовано використання прикметника *Something about this deal is just not kosher* (Merriam-Webster's ...).

Ми можемо погодитися із точкою зору М. Полюжина щодо того, що у сучасних

лінгвістичних дослідженнях простежується «лінгвoseміотичне завдання, що зводиться до поглибленого вивчення семантики, синтактики та прагматики мовлення, у межах якого реалізуються різні концепти» (Полюжин, 2015: 215).

Протилежним до *kosher* є *treif, treifah* (טריף), від (*torn*); тобто розірваний, заборонений. Отже, це стосувалося заборони споживати м'ясо тварин, які були розірвані дикими тваринами (Nulman, 1997: 298). В англійській мові також є *unkosher, non-kosher*. У різних культурах є системи заборон, які можуть стосуватися різних сфер життєдіяльності. Враховуючи той факт, що потреби у їжі є базовими людськими потребами, тоді саме їжа у широкому значенні є об'єктом для дослідження. Порушення встановлених заборон може вважатися зневагою до традицій народу. На нашу думку, можна спостерігати певну схожість між дотриманням правил кашруту і вегетаріанством, зокрема тоді, коли прихильникам цих систем не порушують заборони. Крім того, в англійській мові є прислів'я *You are what you eat*. Отже, варто свідомо ставитися до вибору продуктів харчування. Як відомо, суворі правила кашруту варто сприймати як важливий компонент давньоєврейського кодексу здоров'я. Якщо ми розглянемо мовні приклади: *Keeping kosher may have health benefits; only kosher animals are holy and spiritually healthy* (Learning..., 1994: 104, 106), тоді варто зазначити, що у першому висловленні експліковано важливість дотримання норм кашруту для здоров'я, а у другому – виражено перебільшення через уживання *only*. Таке мовне використання сприяє образному розкриттю цього концепту. Більше того, у реченні кошерні тварини наділено ознаками *святі, духовно здорові*, що є яскравими епітетами, які реалізують образний складник концепту.

Варто згадати відомий у єврейській лінгвокультурі сталий вираз *Living kosher is living like a Jew*. Тобто у ньому імпліковано те, що саме життя із виконанням вимог кашруту ототожнюють із типовим єврейським життям, із єврейською ідентичністю, яку аналізують як аксіологему єврейства. Тому вищевказане явище робить увесь спосіб життя визначальним для євреїв, тим, що відрізняє від інших. Закони кашруту допомагали євреям зберігати свої етнічні особливості.

Привертає увагу словосполучення *the kosher Chinese restaurants*. Такі найменування синтезують єврейський та китайський

компоненти: *Moshe Peking, Shang-Chai, Tein Lee-Chow*. Більше того, у виданні *Washington Post* Джоном Келлі було представлено таку статтю: “*A kosher couple in Silver Spring wanted Chinese – so they bought a restaurant*”. У статті зазначено, що було відкрито ресторан *Holy Chow*, у ньому пропонували кошерну китайську їжу (*kosher Chinese food*), згадано про *a kosher pizza parlor, a kosher bakery, a kosher candy store, kosher supermarket*. У статті використано повтор *kosher*, щоб привернути увагу аудиторії до важливості аналізованої сутності. У цій самій статті також використано словосполучення *kosher broccoli, kosher butchers, kosher meat, кошерний* в атрибутивній функції. Також заголовок у газеті *New York Times* привертає увагу “*Enough With the Gefilte Fish. I’ll Have Sushi*” (by Joseph Berger). У статті згадано про *eclectic kosher restaurants, supermarkets, a sushi station*, що є взаємовпливом єврейської та японської культур. Аналізуючи матеріал, було помічено, що в сучасній англійській мові кошерний має таку характеристику: *the best-known Jewish food word* (Telushkin, 2002: 57). До того ж кошерні продукти купують не тільки євреї, представники інших етносів теж переконані у високій якості такої продукції. Крім того, кашрут є ознакою етнічної належності євреїв: *one of the divisive issues in Jewish life is kashrut* (Telushkin, 2002: 163).

Як відомо, єврейський гумор є іронічним. У єврейських анекдотах спостерігаємо не тільки несподіваний фінал, що є загальною особливістю жартів, але й те, що об’єктами перебільшення чи применшення характеристик стають етноспецифічні особливості. Отже, розглянемо анекдот. A man walks into a Chinese restaurant.

“What’s the speciality today?” he asks.

“Eggplant parmigiana”, the waiter answers.

“But this is a Chinese restaurant. Why are you serving eggplant parmigiana?”

“Because this is a Jewish neighborhood” (Telushkin, 2002: 131). Такий контекст потребує пояснення, а саме йдеться про пристосування уподобань їжі відповідно до життєдіяльності тих етносів, які проживають на певній території.

Про існування кошерних китайських ресторанів було згадано. Така інформація повторюється у прикладі: *At last count, there were fifty-three kosher Chinese restaurants throughout the United States, and an even larger number of kosher pizzerias* (Telushkin, 2002: 131). Варто розглянути приклад, у якому П. Хохштейн

та С. Хофман сатирично описують американізацію євреїв (Jewish Americanization) через їжу, єврейські дієтичні обмеження. *Jewish Dietary Restrictions: First Generation: Anything that isn’t kosher. Second Generation: Anything that isn’t kosher except Chinese food. Third Generation: Anything with cholesterol. Fourth Generation: Anything with meat in it, and anything that wasn’t organically grown* (Telushkin, 2002: 131). У такому контексті варто пояснити, що можуть відбуватися зміни у заборонах серед певних груп населення, що може бути спричинене сучасними умовами життя, певними реформістськими поглядами, що допускають відхилення від культурних традицій.

Лінгвокультурний концепт варто вважати синтезним ментально-вербальним утворенням, у аспектах якого, у складниках відображаються предметні галузі основних дисциплін, які наповнюють цей концепт: понятійний складник відображає дискурсивність та раціональність представлення смислу, образний – метафоричність цього представлення, значимісний – його вербальність, ціннісний – аксіологічність (Воркачев, 2016: 20). У статті ми враховували той факт, що якщо назвати що-небудь концептом, то це означає реконструювання його внутрішнього змісту у межах ментальної діяльності мовної спільноти загалом, її репрезентантів зокрема (Полужин, 2015: 215). Як це підкреслено С. Воркачевим, головною відмінною ознакою лінгвокультурного концепту є *багатомірність* семантичного складу, яка виявляється у наявності у його семантиці декількох якісно відмінних складників (Воркачев, 2016: 19).

4. Висновки

Отже, єврейська номінація *kosher* увійшла в систему англійської мови. Єврейський лінгвоконцепт інкорпорувався в цю мову, залишаючи своє первинне значення або дещо змінюючи його, але водночас він не змінив свого позитивного смислового потенціалу, розкриваючи в мовленні різні семантичні особливості. Дотримання кашруту є складовою частиною єврейського культурного коду. Існування етноспецифічної системи кашруту є важливим фактором для збереження єврейської культури, для функціонування гастрономічного коду єврейської культури. Єврейські цінності сім’я, ідентичність, спільнота формуються поряд із функціонуванням аналізованого концепту в єврейському просторі. Неможливо оминати увагою тенденцію до певних модифікацій основних концептів

культур, яка зумовлена інтенсивними контактами різних культур, умовами життя в сучасному глобалізованому світі. У *перспективі* нашого дослідження – детальний розгляд інших лінгвоконцептів, які є базовими для єврейської лінгвокультури, знайшли своє втілення в системі англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воркачев С.Г. Ex pluribus unum: лингвокультурный концепт как синтезное образование. *Вестник РУДН. Серия лингвистика*, 2016. Т. 20. С. 17–30.
2. Голумбовська І. Сучасна українська лінгвоконцептологія: стан і перспективи розвитку. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Вип. 10. С. 151–159.
3. Гудков Д.Б. Телесный код русской культуры. Москва : Гнозис, 2007. 288 с.
4. Ермакова Л.Р. Глюттотическая номинация в этнокультурном аспекте. URL: http://rusnauka.com/28_PRNT_2011/Philologia/9_94631.doc.htm. (дата звернення: 23.05.2019).
5. Красных В.В. «Свой» среди «чужих»: миф или реальность? Москва : Гнозис, 2003. 375 с.
6. Пасечник С.Є. Поняття «менталітет» у контексті лінгвокультурології. URL: <http://lib.chmnu.edu.ua/pdf/povitfilolog/12/87.pdf> (дата звернення: 20. 07. 2019).
7. Полюжин М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. РОЗДІЛ III. Теоретичні засади лінгвістичних досліджень*, 2015. С. 214–224.
8. Телкова О.В., Большаков Д.С. Гастрономічний код культури в іспаномовній картині світу. *Молодий вчений*, 2016. № 4. С. 419–423. URL: molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/4/102.pdf. (дата звернення: 20.06.2019).
9. Learning Teachers Guide. Bais Chabad, 1994. 297 p.
10. Merriam-Webster's Online Dictionary. URL: <http://www.m-w.com/dictionary> (дата звернення: 20.06.2019).
11. Nulman M. The Encyclopedia of the Sayings of the Jewish People. Northvale, New Jersey. Jerusalem : JASON ARONSON INC, 1997. 358 p.
12. Telushkin J. Jewish Humor. What the Best Jewish Jokes Say About the Jews. Perennial : An imprint of Harper Collins Publishers, 2002. 237 p.
13. The Free Dictionary by Farlex. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com/kosher> (дата звернення: 23.05.2019).
14. Words in a sentence. com. URL: <https://wordsinasentence.com/kosher-in-a-sentence> (дата звернення: 3.06.2019).
15. Your dictionary. URL: <https://www.yourdictionary.com/kosher-salt> (дата звернення: 5.06.2019).

REFERENCES:

1. Vorkachev, S.H. (2016). Ex pluribus unum: lingvokulturny kontsept kak sinteznoe obrazovanie [Ex pluribus unum: linguocultural concept as synthetic formation]. *Vestnik RUDN. Seria lingvistika*, 2016. T. 20. S. 17–30.
2. Holumbovska, I. (2016). Suchasna ukrainska lingvokontseptologia: stan i perspektyvy rozvytku [Modern Ukrainian Conceptology: state and future development] / *Aktualni problemy filologii ta perekladoznavstva*. Vyp. 10, S. 151–159.
3. Hudkov, D.B. (2007). Telesnyi kod russkoi kultury [Body code of Russian culture] Moskva : Gnozis. 288 s.
4. Yermakova, L.R. (2011). Gluttonicheskaya nominatsia v etnokulturnom aspekte [Gluttonic naming unit in ethnocultural aspect]. Retrieved from: http://rusnauka.com/28_PRNT_2011/Philologia/9_94631.doc.htm. (Last accessed: 23.05.2019).
5. Krasnyh, V.V. (2003). "Svoi" sredi "chuzhikh": mif ili realnost? ["One among strangers" myth or reality?]. Moskva : Gnozis. 375 s.
6. Pasechnyk, S.Ye. Poniattia "mentalitet" u konteksti lingvokulturolohii [The notion of mentality within the framework of cultural linguistic]. URL: <http://lib.chmnu.edu.ua/pdf/novitfilolog/12/87.pdf>.
7. Polyuzhyn, M. (2015). Poniattia, kontsept ta yoho struktura [Notion, concept and its structure] / *Naukovyi visnyk Shidnoyevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. ROZDIL III. Teoretychni zasady lingvistichnyh doslidzhen'*. S. 214–224.
8. Tyelkova, O.V., Bolshakov, D.S. (2016). Gastronomichnyi kod kulturu v ispanomovni kartyni svitu [Gastronomic code of culture in the Spanish-speaking world view] / *Molodyi vchenyi*. № 4. S. 419–423. Retrieved from: molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/4/102.pdf.
9. Learning Teachers Guide. Bais Chabad, 1994. 297 p.
10. Merriam-Webster's Online Dictionary. Retrieved from: <http://www.m-w.com/dictionary>. (Last accessed: 20.06.2019).
11. Nulman, M. The Encyclopedia of the Sayings of the Jewish People. Northvale, New Jersey. Jerusalem : JASON ARONSON INC, 1997. 358 p.
12. Telushkin, J. Jewish Humor. What the Best Jewish Jokes Say About the Jews. Perennial : An imprint of Harper Collins Publishers, 2002. 237 p.
13. The Free Dictionary by Farlex. Retrieved from: <https://idioms.thefreedictionary.com/kosher>. (Last accessed: 23.05.2019).
14. Words in a sentence. com. Retrieved from: <https://wordsinasentence.com/kosher-in-a-sentence>. (data zvernennia: 3.06.2019).
15. Your dictionary. Retrieved from: <https://www.yourdictionary.com/kosher-salt> (Last accessed: 5.06.2019).

Стаття надійшла до редакції 26.07.2019.
The article was received 26 July 2019